

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrierile neînțelese nu se
Manscripțiile nu se returnează.
I n s e r a t e
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
la Viena la M. Dukas Nachf.,
Nax. Angenfeld & Emeric Les-
mer, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsebet-körnt).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
isală. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare
Acordamente pentru Austria-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe trei luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — M-rii de Duminecă 4 cor. pe sr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Administrațiunea pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
cârgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esam-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 270.

Brașov, Sâmbătă 6 (19) Decembrie.

1908.

Din cauza sfintei sărbători de Sâmbătă,
ziarul nu va apare până Luni sara.

Se poate vorbi de războiu?

O importanță deosebită au răs-
punsurile ce le-au dat eri în camera
deputaților din Viena ministru-preșe-
dinte Bienert. La interpelațiunile de-
putatului Adler și soți și a deputa-
tului ceh radical Kiofac și soți asu-
pra situațiunei esteriore și a sta-
diului actual al mișcării de boicot.

Primul ministru austriac a zis
că, după informațiunile ce le-a primit
— frește dela ministerul de esterne
— n'ar fi nici o cauză de a privi
situația europeană ca îngrijitoare. Di-
ferințele existente nu sunt de acel soi
ca să nu poată fi aplanate pe calea
negoaierilor diplomatice. Despre un
pericol de războiu în Balcani să poate
vorbi numai intru atât intru cât Ser-
bia și Muntenegru au luat anumite
măsuri de războiu, cari însă nu ne-au
indemnat să schimbăm atitudinea
noastră liniștită așteptătoare.

Dispozițiile militare făcute de că-
tră administrația de războiu n'au alt
scop, decât de a întregi trupele din
Bosnia și Herțegovina, ca să poată fi
capabile de-a face serviciile de garni-
soană și de siguranță ce acum se cer
în măsură mai încordată și de-a con-
tribui astfel la liniștirea popoarelor de
acolo. Sunt intenționate așadar numai
cele mai necesare măsuri de apărare,
cari n'au nici un caracter agresiv.

Acestea le-am mai auzit și le-am
mai cetit. Totul atârână dela aceea
dacă se va împlini speranța ministeriului
de esterne și a guvernului austriac,
că toate se vor putea aranja în pace
pe cale diplomatică. În cazul contrar
„anumitele“ măsuri de războiu ale Sâr-
bilor și Muntenegrilor pot aduce peste
noapte războiul, poate la primăvară. De
aceea e bine că se iau măsuri de
precauțiune militară și la noi în mo-

narhie și ar fi bine, dacă s'ar pregăti
pentru cazul unui războiu și înăuntru
o situațiune mai suportabilă, care se
mai scada din nemulțumirea cea
mare și adâncă ce apasă popoarele
monarhiei dualiste.

Pentru așa ceva însă nu sunt șanse
de loc și planul de fuziune al lui An-
drassy, și dacă va succede nu va
multumi decât tot numai cetele res-
trânse ale guvernărilor de astăzi.

În ce privește boicotul, ministru-
președinte Bienert n'a putut comu-
nica nimic nou. A amintit numai de
nota ce a adresat-o oficiului de esterne
Turciei, prin care s'au introdus relu-
rea negocierilor, ce au fost intrerupte
în urma boicotului, și a arătat cum
s'a stabilit înțelegerea principiară cu
Turcia și s'au reinceput negocierile
asupra anexiunei, lăsând la o parte
boicotul, care continuă ași face cur-
sul. Și aici br. Bienert a terminat
dând expresiune speranței, că nego-
cierele vor duce la o înțelegere și că vor
pune capăt și boicotului.

A mai răspuns primul ministru
al Austriei și deputatului Pernerstorfer
și soți la întrebarea ce i-au fost
adresat-o pe la sfârșitul lui Noemvrie:
Ce a făcut guvernul austriac spre a
informa coroana că proiectul de re-
formă electorală al guvernului ungu-
resc e considerat de către popoarele
Austriei ca foarte păgubitor interese-
lor lor? Br. Bienert a răspuns că stă
necondiționat pe punctul de vedere
al neamestecului în afacerile interio-
are ale Ungariei, tocmai așa precum
— la un caz dat — ar protesta
energic ca Ungaria să se amestece
în afacerile interioare ale Austriei.
De sigur că socialistul Pernerstorfer
nu va fi fost mulțamit cu răspunsul
ministriului-președinte și bazat pe comu-
niunea de interese cu socialiștii
din Ungaria va fi afirmat că și ne-
amestecul își are marginile sale.

Interesante sunt și espicările ce
le-au dat eri ministru președinte Bie-
nerth, după prima cetire a proiectului
de anexiune, asupra motivelor de cari
s'a condus guvernul ces. și reg. când
a întreprins pasul anexiunei. În ge-
nere însă ale nu conțin decât un re-
sumat al celor deja cunoscute, ținut
intr'un ton foarte conciliant și paci-
nic cu speranța că negocierile diplo-
matice vor avea un sfârșit favorabil,
și că pentru conferența internațională
ce-o dorește chiar guvernul ces. și reg. se
va putea stabili prealabil o deplină
înțelegere între puteri.

În fine venind vorba despre pre-
tenziunile Austriei și Ungariei față cu
Bosnia și Herțegovina, br. Bienert
și-a dat silința a documenta că nu
poate fi nici o îndoială despre pari-
tatea titurilor de drept ale ambelor
state. Aici mai mulți deputați au în-
trerupt pe ministru exclamând: We-
kerle cu Ungurii vor interpreta o
altfel!

Nu vor lipsi dar nici în viitor
puncte de frecare și de conflicte între
guvernele dualiste. Marea întrebare
însă este: Avea-vor norocul să scape
și deastădată de-o mare încercătură
esterioară?

Audiența de alaltăeri a contelui Andrassy
se aduce în legătură cu cestiunile militare
dela ordinea zilei, de oare ce se spune că
în fața situațiunei grave esteriore contin-
gentul de recruți trebuie urcat. După au-
diența Andrassy a conferit cu ministrii
Aehrenthal și Schönaich. În legătură cu
aceste se crede, că, deși situația interioară
politică a Ungariei e gravă, nu poate fi
vorba deocamdată de o criză a guvernului
și în special de dimisionarea contelui
Andrassy. Vacanțele parlamentare de Cră-
ciun vor fi folosite spre a promova cesti-
unea fuziunei. E vorba să se creeze baza
unei noi constelațiuni a partidelor. An-
drassy a elaborat un nou program, care are
să formeze baza unei noi majorități gu-
vernamentale.

Din dieta ungară. În ședința de eri a
diete s'a primit în a treia cetire legea

financiară. În ședința de alaltăeri dieta a
hotărât, la propunerea președintelui Justh,
să trimită o telegramă de felicitare din
prilegiul deschiderii parlamentului tur-
cesc.

Agrarienii austriaci întind coarda. Gu-
vernul Bienert își dă toată silința să asi-
gure votarea așa numitelor necesități ale
statului încă înainte de sărbătorile Cră-
ciunului. Cu provizoriul bugetar și cu
proiectul de anexiune ar merge, dar nu se
poate stabili o înțelegere cu privire la le-
gea de imputernicire, adevă la legea prin
care guvernul să capete plenipotența de
a încheia provizoric pe un timp anumit
convenții comerciale cu statele, cu cari
monarhia n'a putut să renouiască conven-
țiunile în termenul prescriș. Agrarienii din
Reichsrath sunt cu totul 269 cari for-
mează așa numita »Uniune liberă agrară«.
Ei formează deci majoritatea relativă față
cu ceilalți 247 de deputați. Nu se poate
deci vota legea de imputernicire decât nu-
mai cu concursul agrarienilor așa, ca cel
puțin a treia parte din ei să voteze pen-
tru lege.

S'a discutat asupra legii de impu-
ternicire politică-comercială și în conferen-
ța conducătorilor de partid. Aici presiden-
tul Dr. Weisskirchner a propus compromi-
sul amintit mai sus, ca timpul de impu-
ternicire să se reducă dela un an la trei
luni și în loc de imputernicire generală,
să i se dea numai imputernicire cu privi-
re la mănauarea provizorică a convenți-
unilor deja încheiate. Ministru președ. Bie-
nerth declară că se mulțumește și cu acest
compromis ca minim deoarece convenți-
nea cu România are să se încheie de aci
încolo și deci e timp a o prezenta de cu
vreme parlamentului. Între vorbitori Dr.
Lueger a rugat pe agrarienii să nu întindă
funia prea tare, căci altfel s'ar putea rupe.
Dintre toți numai Lueger a accentuat ma-
rea importanță a convențiunei cu Româ-
nia, care, zise el, și din motive patriotice
trebuie să se încheie la timp. Nu s'a ajuns
totuși la o înțelegere.

S'a ținut apoi o adunare generală a
»Uniunii libere agrare« de față fiind br.
Bienert cu alți doi ministri. Aici agrari-
enii germani au declarat hotărât că ei
nu primesc nici propunerea de compromi-
s amintită. Ministru-președinte Bienert
zise că e vorba de convențiunile comer-
ciale ce sunt a se încheia cu Serbia, Bulga-
ria și România și de aceea ca să nu se
impute monarhiei că a călcat oareșicum

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

„Krampampuli“.

de Maria Ebner—Eschenbach.

(Fine.)

Acum ar fi plăcere să puști pe pră-
păditul, din pândă sigură. Însă, Hopp pă-
durarul nici asupra celui mai rău nevoiaș
nu pușcă, fără să-i strige câteva vorbe.
Cu o săritură se avântă de după arbore
în cărare și strigă: »Predă-te vagabun-
lule!« Și când lotrul în loc de răspuns
prinde pușca de pe spate: pădurarul slo-
voade cocoșului... Dumnezeule! — ce
pușcătură minunată! Pușca părea închis,
a loc să pocnească. A fost răzimată de
om prea mult cu cocoșul ridicat, în pă-
durea umedă — și n'a luat foc.

Noapte bună, iacă, așa-i moartea —
trănește prin cap bătrânului și tot a-
nci îi cade pălăria în iarbă... Celălalt,
strul, încă n'a avut noroc. Singura puș-
cătură, la care-și pregătise pușca, s'a dus
la vânt, iar pentru a doua acum își scoate
patronul din buzunar...

»Prinde-le!« strigă Hopp răgușit către
ne, »prinde-le!«

»Hai la mine, vino, Krampampuli!«
aude de dincolo cu glas ademenitor,
And, iubitor și ah, de mult cunoscut
as...

Dar cănele — —
Ce s'a întâmplat acum, a decurs cu
mult mai repede, decât s'ar putea povesti.

Krampampuli și-a cunoscut primul
stăpân și a năvălit spre el, — până la
mijlocul drumului. Atunci i-a fluert una
Hopp și cănele se întoarce; fluert »galbi-
nul« și cănele se reîntoarce iarăși, și în
desperarea-i e aproape ametit, în continuu
în acelaș loc, la egala depărtare de lotru
și pădurar, de-o parte atras, de cealaltă
ademenit...

În sfârșit s'a lăsat bietul animal de
lupta asta superfluă și desperată și-a pus
capăt îndoielii, dar nu chinurilor. Lătrând,
urlând, cu foalele încordându-și corpul pe
pământ, ca o coardă, cu capul ridicat, ca
și când ar chema cerul de martor al chi-
nurilor lui sufletesti, se tărăște mai încolo
cătră primul său stăpân.

La vederea acesteia Hopp sângerează
de mânie. Cu degetele tremurânde așază
patronul și țântește cu siguranță liniștită.
»Galbinul« asemenea din nou îndreptează
țava spre el. Acum a ajuns lucrul la ca-
păt. Asta o știu amândoi, cari se țintesc
reciproc, dar ori ce se întâmplă acum în
sufletul lor, așa de nemișcat țântesc, ca și
când ar fi zgărăviți.

Doă gloanțe zboară. Al pădurarului
la țel, al lotrului în vânt. De aceea s'a cu-
tremurat el, când cănele în momentul puș-
cături a sărit să-l desmierde. Bestia!.. să-

săe; se răstoarnă apoi pe spate și nu se
mai mișcă.

Cel ce l'a omorât, se apropie inceti-
nel. Destul și-a fost, gândește, ar fi păcat
pentru tot dramul de alice. Cu toate astea
și-așază pușca la pământ și-o încarcă cu
glont. Cănele șede înainte-i cu limba
scoasă, gâfâie scurt și puternic și privește.
Când pădurarul a fost gata, și-a luat din
nou pușca în mână, încep să convorbească,
din ce înșă nimeni, dacă ar fi fost chiar
viu și nu mort, n'ar fi putut înțelege ceva.

»Știi, cui am destinat glonțul ăsta?«

»Mi-închipui.«

»Nemernicule, fugarule, bestie ce ți-ai
uitat de datorință, bestie necredincioasă.«

»Da, stăpâne, așa-i.«

»Tu mi-ai fost bucuria. Acum s'a
gătat. Nu mai aflu bucurie în tine.«

»Pricep stăpâne; și Krampampuli s'a
întins la pământ, și-a plecat capul pe la-
bele dinainte și privia la pădurar.

Da, numai de nu s'ar fi uitat așa
afurisitul de animal. Atunci iute ar fi sfâr-
șit, cu ceea-ce s'ar fi cruțat și pe sine și
cănele de multe chinuri. Dar așa, nu se
poate. Asupra unei făpturi ce se uită așa
la om, nu-i permis să puști. Jupânul Hopp
bălbăie printre dinți o droaie de înjură-
turi, una mai teribilă decât alta, și-acată
din nou pușca pe umăr, ia iepurii lotrului
și pleacă la drum.

Cănele l'a urmărit cu privirea, până
ce a dispărut după pomi; apoi s'a sculat
și pădurea se cutremura de urlatu-i pă-
trunzător. A făcut câteva ocoale, apoi s'a
așezat din nou lângă mort. Așa l'au găsit
oamenii legii, cari sub conducerea lui Hopp
au venit pe amurgite să vadă cadavrul și
să îngrijească de îngroparea rămășițelor
pământesti ale lotrului. Când s'au apro-
piat domni de mort, Krampampuli s'a dat
câteva pași înapoi. Unul a zis cătră pă-
durar: »Ești-i doar cănele d-tale.« L'am
lăsat de pază» răspuse Hopp, în rușinea-i
de a mărturisii adevărul. — Ce folos însă?
Totuși a ieșit la lumină, căci când au dus
cadavrul, pus în dric, Krampampuli l'a ur-
mat domol cu capul plecat și coada »ntre
picioare. A doua zi asemenea l'a văzut
servitorul dela tribunal dând târcoale în
apropierea camerei mortuare, unde era
»galbinul«. L'a lovit și i-a strigat: »Pleacă
acasă!« Krampampuli a scrâșnit din dinți
și a fugit — după spusa servitorului — în
direcția colibei pădurarului. N'a ajuns însă
până acolo, ci și-a început mizerabilul trai
de vagabund.

Sălbătâcit, slab ca un schelet umbla
odată puști pe la marginea satului, în
jurul locuințelor sărăcicioase ale colpor-
torilor. S'a aruncat fără veste asupra unui
băiat, ce sta înaintea ultimei căsuțe, și i-a
răpît cu lăcomie bucata de pâine din mână.
Băiatul a încercat aproape de spaimă,
dar un șpitli a sărit din casă și a lătrat

tratatele. In fine s'a primit propunerea baronului de Hurmuzachi, ca să nu se ia acum deciziunea, ci să se amâne până când li-se va fi dat ocaziune tuturor partidelor să ia poziție.

Alegerile parlamentare în Turcia. Până alaltăieri au fost cunoscute 206 alegeri și adecă au fost aleși: 161 Mohamedani, (într-un total de 106 Turci, 28 Arabi, 23 Albanezi și 3 Curzi) apoi 41 creștini (într-un total de 23 Greci, 9 Armeni, 4 Bulgari, 3 Sârbi, 1 Român și 1 Maronit, în fine 3 Izraeliți și 1 Druz). Din 15 sandjaciuri arabe și curde precum și din Ditro, vilaetul Monastir nu se cunoaște încă rezultatul alegerilor. În Constantinopol au sosit până în 16 l. c. peste 190 de deputați, dintre cari vre-o 80 sunt juri Turci pronunțați și cam tot atâția sunt aderenți ai comitetului junilor Turci. Stradele capitalei turcești au fost împodobite pentru ziua deschiderii parlamentului. Decanul ambasadorilor br. de Marschall a invitat misiunile diplomatice să arboreze și să ilumineze în ziua deschiderii parlamentului.

Complicațiunile în Orient.

În cele din urmă a sosit răspunsul regelui Victor Emanuel la scrisoarea pe care împăratul Francisc Iosif i-a adresat-o în afacerea Bosniei și Herțegovinei. Ambasadorul italian, din Viena, ducele de Avarna a adus alaltăieri la cunoștința ministerului de externe scrisoarea regelui Italiei și a cerut totodată o audiență la împăratul ca să i-o predea.

Ziarul »Tribuna« din Roma zice că cauza întârzierii îndelungate a răspunsului regelui Italiei a fost considerația de oportunitate de a aștepta până ce se va pronunța parlamentul, căci autoritatea guvernului avea lipsă de o solemnă întărire prin declararea voinței parlamentului.

Ce pretinde Turcia dela Austro-Ungaria? »Vossische Zeitung« din Berlin vrea să știe că marele vizir Kiamil-pașa ar fi redus pretenziunea de despăgubire pentru anexiunea Bosniei și Herțegovinei în ultima sa convorbire cu ambasadorul austro-ungar Pallavicini la 75 milioane de franci și că probabil va mai scădea ceva și din această sumă. Dar marele vizir a declarat franc că înainte de a lua o hotărâre definitivă asupra unei eventuale învoielii, va trebui să o supună mai întâiu opinării Angliei.

Același ziar berlinez află din Constantinopol că acolo se vorbește de diferite sume ce ar fi oferit Austro-Ungaria Turciei ca despăgubire pentru anexiune, dar se asigură că br. Aerenthal s'a mângâinat până acum numai la reluarea negocierilor, la cari partea politică precum-pănește pe cea economică. Guvernul turcesc și comitetul junilor Turci continuă a sta sub înfrurirea și presiunea ambasadei engleze, cu care au zilnice consfătuiri. Până și articole destinate pentru ziarele

pe tâlhar. Acesta a scăpat imediat prada și s'a sters p'aci 'n colo.

În aceeași sară Hopp, înainte de culcare sta în fereastră și privia în noaptea luminoasă de vară. Și de-odată i-s'a părut că vede cănele șezând de cealaltă parte a câmpului, la marginea pădurii, parcă ar privi nemșcat și doritor locul fericirii sale de odinioară — el, cel mai credincios dintre credincioși, fără stăpân.

Pădurarul a închis fereastra și a plecat la culcare. După puțină așteptare s'a ridicat din nou și a pășit iară la fereastră — cănele a dispărut, Hopp a voit să se dea la odihnă, dar n'a putut să doarmă.

Nu mai putea. Fie ce-o fi!... Nu mai putea fără căne. Il aduc acasă, se gândea, și după hotărârea asta se simțea ca și când s'ar fi născut de nou.

În zori de zi era îmbrăcat deja; a spus nevastă să nu-l aștepte la prânz și a plecat. Cum a eșit din casă s'a împiedecat de cela, pe care voia să-l caute de parte. Krampampuli zăcea, mort, înainte-i, cu capul lipit strâns de prag, pe care n'a cutezat să-l treacă.

Până la sfârșitul vieții l'a compătimit pădurarul.

Momentele cele mai fericite îi erau cele, în cari putea să uite, că l'a pierdut. Cufundat în gânduri adeseori începea din cântecul: »Ce face Krampamp...«. Dar la mijlocul cântecului se opria speriat și mișcând din cap, oftând adânc, zicea: »Păcat de un așa căne!«

I. Lupan.

turcești se compun și se scriu în ambasada engleză.

Sârbi se înarmează și fac pregătiri de războiu în ruptul capului. »Stampa« din Belgrad anunță că consiliul de ministrii ținut Marți s'a ocupat cu cererea ministrului de războiu de a i se încuviința un nou credit de înarmare, în suma de 11 milioane denari.

Una după alta se concheamă toate categoriile rezerviștilor la exercițiul de arme. Se fac pregătiri deja pentru exercițiile de arme ale rezerviștilor de arme din a doua chemare.

Din Cluj ni-se scrie cu privire la constituirea clubului comitatens român naționalist următoarele:

»Astăzi Românii din comitatul Cojocnei au săvârșit o faptă vrednică de toată lauda. După înțelegeri și discuții prietenești, ce n'au durat nici o lună de zile, astăzi, în ziua de 16 Dec. n. s'au întrunit în număr de peste cinci-zeci de inși la Cluj fruntașii Români ai comitatului și în cea mai bună înțelegere au hotărât constituirea clubului naționalist român, pentru comitatul Cojocna și orașul Cluj, în cadrele și cu programul partidului naționalist regnicolar. Numai decât au ales și comitetul executiv în următorul chip: Președinte Ioan Pop protopop în Morlaca, vicepreședinte Teodor Ciortea v. prot. Cojocna și Dr. Ștefan Morariu adv. Cluj, secretar Dr. Victor Porușiu adv. Cluj, casier Leontin Pușcariu contabil Cluj, controller Iosif Oarga contabil Cluj. Pe lângă acest comitet central s'au ales încă 15 membrii fruntași din deosebite ținuturi, iar programul de acțiune a rămas a se fixa în proxima ședință generală. Ca taxe de membru au fost scrise aproape 1000 coroane.

Toate aceste s'au făcut la inițiativa și la deosebita stăruință a d-lui Dr. Ștefan Morariu. — Coresp.

În cauza școalelor noastre.

Primim dela Zărnești o întâmpinare, căreia îi dăm loc mai jos, regretând totodată, că autorul ei nu răspunde nimic la faimele ce s'au fost lătit despre negocierile ce ar fi avut loc între fruntașii români din Zărnești și inspectorul de școli ung. dela Făgăraș.

Zărnești, 1 (14) Decembrie 1908.

Onorată Rodacțiune! Ați publicat unele corespondențe referitoare la starea școalelor noastre confesionale, iar în Nr. 260, după o introducere la obiect, ați dat loc ca și unui articol de fond, corespondenței scrise de Censor »situația învățătorilor noștri«.

Find-că în această corespondență se vorbește de câteva comune mai de frunte așezate în raza de cultură a Brașovului, și de mai multe-ori se face pomenire de comuna Zărnești, ca flu al acestei comune și președinte al comitetului parohial, mă simt îndemnat, nu atât pentru anonimul »Censor« cât față de marele public cetitor român, a-mi face și eu unele reflexiuni la acel articol.

Dacă desbrăcăm articolul Cenzorului de unele colorarii menite numai a duce în rătăcire publicul, — alarmându-l că școalele confesionale din Bran și Zărnești ar fi în pericol și că protopopii ar lucra la abandonarea lor — dacă cetitorii vor fi petrecut cu oarecare atențiune cele scrise de Censor, vor fi putut prea ușor observa, că pe Censor îl doare nu atât starea, ci aceea, că nu i s'a înmulțit leașa de învățător încă înainte de 1910, când comunele sunt prin lege obligate a înmulți salariile învățătorilor.

Că școalele noastre din Bran și Zărnești ar fi abandonate, aceasta este numai o scornitură răutăcioasă; și cine ar putea și crede, că pe câtă vreme vor mai fi în Bran bărbați din fruntașa familie Pușcariu, iar în Zărnești din familia Metropolitului și poporul va asculta sfaturile lor, școalele noastre confesionale ar putea fi abandonate? aceasta nici Cenzorul nu o crede. Cenzorul însuși va fi știind, că în biserica noastră constituțională asupra nici unei fel de averi ori cât de neînsemnate, și cu atât mai puțin asupra școalei, care e averea noastră cea mai prețioasă, nu poate dispune nici preotul, nici protopopul, nici episcopul și nici chiar Metropolitul, ci numai corporațiunile legale bisericești ca comitetul și sinodul parohial, Consistoriul și sinodul eparhial; apoi despre atari corporațiuni, în cari sunt concentrați cei mai distinși fruntași ai bisericești, cine ar putea chiar și numai presupune, să nu aibă cel puțin atâta durere pentru școale, câtă simulează a avea Cenzor, carele nu știu dacă s'ar putea lăuda cu vre-un merit.

Plânsoarea lui Censor e neadevărată și în ce privește ridicarea salariilor învățătoarești.

În tractul Branului actualul protopop Ioan Hamsea a cutreerat încă din vreme toate comunele și a înduplecat comunele și pe singuratici a aduce jertfe uimitoare pentru susținerea școalelor noastre confesionale din mijloacele lor proprii fără a cere ajutorul statului.

Din câte am cetit până azi prin jurnale, dar și afară de cele publicate, cred că nu există protopop sau preot, care în aceste timpuri grele să nu-și fi împlinit și să nu-și îplinească și pe viitor conștiințios chemarea sa de apostol al bisericești, școalei și culturii românești.

În comuna Zărnești comitetul parohial a pertractat chestiunea școlii și a înmulțirii salariilor învățătoarești și prezentându-o apoi sinodului parohial — cum prescrie legea — sinodul în diferite rânduri a denegat ridicarea salariilor înainte de anul 1910, și știți din ce motiv? pentru că învățătorii, cari singuri își trimet copiii lor la școala de stat, nu arată spor îndestulitor cu elevii lor și deci nu merită nici înmulțirea salariilor înainte de 1910. Cine e cauza, dacă învățătorilor, nu că li-s'a detras, ci nu li-s'a mai înmulțit sprijinul material?

Censor însă se plânge, că învățătorilor li-s'a detras și sprijinul moral.

Censor poate își aduce bine aminte cum după publicarea articolului de lege XXVII ex 907, fără să mai aștepte îndrumările forurilor superioare, ba contra sfatului dat de unii bărbați mai calmi, unii învățători au alergat în ruptul capului la depunerea jurământului, numai ca cu o oară mai curând să devie »oficinanți publici«, crezând, că după depunerea jurământului, forurile noastre bisericești n'au să le mai poruncească, iar bisericile vor trebui să le plătească lefurile statorite în lege.

Câtă spaimă a băgat în învățători jurământul depus, putem vedea în viața de toate zilele a învățătorilor. Un caz spre ilustrare.

La o propunere comitetul parohial din Zărnești a voit să auză mai întâiu părerea învățătorilor din punct de vedere pedagogic; învățătorii au cerut termen spre a studia obiectul, când colo încă a doua zi anunță, că ei au depus jurământ, »nu pot zice nici da, nici ba. Ei bine, acel jurământ v'a legat mâinile și picioarele? v'a înăbușit glasul în gât? v'a scos din piept toate simțămintele față de popor, biserică, școală, limbă și datine strămoșești, în a căror serviciu v'ați pus și pentru care pretindeți înmulțirea salariilor? așa interpretați jurământul depus, că veți fi credincioși față de Maiestatea Sa, față de patrie și constituție? apoi noi Românii nu suntem supușii Maiestății Sale? nu suntem fi patrii acesteia? nu suntem constituționali? au doară ați pus jurământ să înăbușiți în voi și să vă desbrăcați de toate simțămintele de Români?

În pedagogie prima virtute, ce se pretinde dela învățători este caracterul, căci în prima linie învățătorul e dator să formeze în elevii săi caracterul, ce are să-i fie elevului steaua conducătoare în toată viața sa.

Mai susține Censor, că ridicarea lefurilor s'ar putea face și înainte de 1910 din banii bisericești! Ei bine, chiar în Zărnești, lefile la actualii învățători și o învățătoare s'au plătit și se plătesc numai din banii bisericești de ani de zile. Rogu-vă mai arătați-mi o singură biserică măcar și de altă confesiune, dar mai bogate ca noi, ai cărei credincioși să nu contribuie la susținerea bisericești și școalei nici măcar cu o para frântă.

În Zărnești se făcuse o mică repartiție conform legii de 5% după darea directă de stat, iar mai târziu un arunc după clasă de 050 fl., 1 și 2 coroane, în anii din urmă însă poporul s'a opus și n'a mai plătit nici un fler, afară de unii parochieni mai cu tragere de inimă pentru școală și biserică.

Cine a agitat și sumuțat poporul să nu mai dea nimica pentru școală și biserică? tot numai unii din învățători. Ei vedeți d-lor învățători, cine samănă vânt va secera furtună; despre aceasta v'ați putut convinge la sinoadele parohiale ținute în cauza școalei și a înmulțirii salariilor.

Poporul nu voește să vă ridice lefile, căci zice că nu meritați; în fața acestei sentințe ar putea să vă elibereze epitropia salare mai mari din banii bisericești?

Dar chiar să voiască, biserica nu poate, nu e în stare să supoarte încă și mai multe spese și conducătorii ei ar fi prea scurți de vedere, prea puțin precauți, dacă față de legea cea nouă de școală ar

sili biserica să-și ia asuprași mai multe deobligămte.

Nimenia nu poate ști, că dacă din nefericire prin careva împrejurări nefaste școala noastră și-ar pierde caracterul ei confesional și s'ar preface în școală de stat, că oare în acest caz n'ar pretinde statul ca biserica să-și îplinească acum și față de stat esact toate angajamentele ce le luase față de școala confesională? Consult ar fi d-le Censor în presupunerea unei atari fatale împrejurări să angajăm biserica și la alte nouă jertfe, când aceste jertfe le-ar putea aduce însuși poporul, care și în caz de statificarea școalelor nu va putea scăpa fără atari jertfe?

Răspunsul la aceasta cred că și-l poate da și însuși d. Censor.

Nicolae Garoiu.

preș. comit. parohial.

Situația băncilor populare din România.

Băncile populare, cari sunt chemate, într'un timp oare-care, să producă o revoluție în viața economică a țărâniei, se prezintă în almanahul lor pe 1907 într'o lumină cum nu se poate mai multămitoare.

Sunt date instructive și îmbucurătoare, pe cari le culegem din această broșură. 206 bănci nouă s'au înființat în anul 1907 în toată țara, adăogând la vechii membrii ai băncilor încă 56.332. Într'un singur an (anul 1907) capitalul social vârsat s'a sporit cu 10.000.000 lei, iar la sfârșitul acestui an au fost în total 295.325 membri, având subscris un capital de 27.431.195 lei, sumă, care împreună cu 5.052.301 lei, depuneri spre fructificare, 1.262.418 fond de rezervă, apoi donațiuni și alte fonduri de operațiuni — fac în total un capital de 41.000.000 lei.

Această cifră trebuie să ne bucore când socotim că numai acum câți-va ani toate băncile n'aveau împreună 15.000.000 lei.

Dintre cele 2223 de bănci (cam al doilea sat își are banca) 70 bănci au capitalul între 10 și 50 mii; 42 bănci între 50 și 100 de mii, iar 17 bănci au capitalul peste 100 de mii. Sunt câte-va cari trec de o jumătate de milion, altele au trecut de milion, cum e banca din comuna Novaci din Gorj cu 1 milion de lei numai fondul de rezervă.

Pe lângă fondurile lor băncile au mai imprumutat, în cea mai mare parte cu scop de arendare sau cumpărare de pământ, dela casa lor centrală în cursul anului 1907 aproape 2.000.000 lei.

La 1 Iulie 1906 se face cea dintâiu federație de bănci (9 din județul Tecuciu).

Federația aceasta de 9 bănci sărace dă puțină la două obștii să ia în arendă două moșii mari — se înțelege având și sprijinul Casei centrale. A doua federație s'a făcut de curând în județul Muscel și alte trei sunt pe cale de a se înființa în două județe din Moldova copleșită de Evrei.

Obștiile de arendare erau la 31 Decembrie 1907 în număr de 106, cultivându-se în arendă 76.884 hectare cu o arendă anuală de 2.344.491 lei.

Societăți cooperative de consum au fost la sfârșitul anului 1907 91 cu 389 membri și un capital de 395.491.

De curând s'a deschis și în București cea dintâiu prăvălie a cooperativei sătești, unde se găsesc pe prețuri modeste toate articolele pe cari le produce economia rurală sau industria casnică.

Și ceia-ce e semnificativ, e că acest magazin s'a deschis tocmai în localul d. Calea Victoriei, în care o casă pentru înzineria automobilelor își ținea automobilele sale de reclamă.

Au fost în 1907 și 9 cooperative pentru exploatarea de păduri lucrând cu un capital de 45.845 lei.

Au fost trei grădini cooperative, câteva brutării cooperative, cari n'au avut rezultate tocmai multumitoare fiind cauza capitalului neîndestulător biru de concurență.

Mai norocoase au fost lăptăriile cooperative, ce-i drept până la sfârșitul nului trecut numai în număr de 3.

S'au mai pus bazele unor cooperative pentru fabricarea și vânzarea varului pentru fabricarea apei gazoase, pentru curarea mașinilor agricole, apoi țesături cooperative etc.

STIRILE ZILEI.

— 5 Decembrie v.

Confiscarea numărului jubilar al Gazetei. La ordinul procuraturii din Târgu-Mureșului judele de instrucție dela tribunalul reg. din Brașov, d-l Császár, împreună cu notarul său, s'a prezentat alaltăieri seara în localul redacției noastre, și a cerut pe baza ordinului primit să i se predea materialul cules (zațiul) al numărului jubilar, precum și exemplarele, câte se află în depozitul redacției din acest număr. În ordinul adresat judelei de instrucție dela Brașov, procurorul din Târgu-Mureșului spune că dificultează mai multe părți din cuprinsul numărului jubilar al »Gazetei«. Încât pentru materialul cules i s'a dat să cunoască judelei, că acesta a fost deja împărțit îndată după aparițiunea numărului jubilar. După confiscarea exemplarelor, aflate d-l Császár a încheiat un proces verbal cu redactorul responsabil al ziarului nostru.

O nouă perchiție domiciliară s'a făcut alaltăieri în localul redacției »Tribunei« din Arad pentru găsierea manuscrisului a trei articole. Intre acestea este și foaia volantă scrisă în limba germană, care conține datele statistice »Calvarul« a ziaristilor osândiți și amendați, pentru cari a fost osândit deja la trei luni temniță d-l Sever Bocu, redactorul »Tribunei«.

Examenul de emendare și supletor de maturitate la gimnaziul român din Brașov s'a ținut astăzi sub presiunea d-lui protopop V. Voinea în calitate de comisar consistorial. Din partea ministrului de culte a asistat ca reprezentant d-l director Szentimrey. Toți 5 candidații (3 corigenți și 2 candidați cari au avut să facă examenul supletor din limba greacă) au trecut cu succes examenul.

Oferte benevole pentru soldații noștri aflați în Bosnia au fost predate secției militare a magistratului orașenesc de către domnia I. L. Hesshaier 20 cor., Franz Meldt 5 cor., fabrica de licoruri Kenyeres Kar. 2 sticle de rum, Salamon Eisenstein 5 cor., alte oferte se primesc cu multumită până în 19 Dec. st. n. la oarele 12 din zi.

Pentru soldații noștri din Bosnia s'au mai făcut încă următoarele contribuții: Dela funcționarii casei de păstrare din Brașov suma de 51 cor. Familia Wetzel din Brașov 10 cor. 4 b. Corpul didactic dela școlile primare din Brașov 39 cor. Dela d-l Iosif Schul un pachet de salam. Tuturor marinimșilor contribuienți li-se exprimă și pe aceasta cale profunde mulțumiri.

Cu aceasta ocaziune atragem din nou atențiunea publicului nostru asupra concertului de astăzi seară dat în favorul soldaților din Bosnia în sala Redutei. Bilete se află de vânzare în librăria Hiemesch și seara la casă.

Sf. Scaun și afacerea preotului Hlinca. Se știe că preotul slovac Hlinca a fost suspendat de episcopul Parvy *ab ordine et officio* pentru panslavism. În urma apelului dat în contra acestei sentințe, scaunul papal nu a aprobat suspendarea preotului Hlinca și a provocat pe episcop să și motiveze acuza și cauzele suspendării.

Distincțiuni în România. S'a acordat »Răsplata Muncii« cl. I-a pentru învățământ: d-lui Emil Brăescu, din com. Călugăra, județul Bacău, care a clădit o școală în comuna Călugăra mare, pentru suma de 15,000 lei. Preotului P. Savin, directorul seminarului »Veniamin Costache« din Iași, care a construit un local de școală în satul Bibirești, comuna Leca, jud. Bacău. Clasa II-a d-lui căpitan M. Vlădescu, din inițiativa căruia s'a ridicat în Moinești un monument în amintirea soldaților căzuți în războiul pentru independență. S'a mai acordat »Răsplata Muncii« cl. I. pentru biserică d-nei Elena colonel Maca, din București, care a clădit în comuna Miroși, jud. Teleorman, o biserică care a costat 130,000 lei.

Nou ziar român popular. Cunoscuta casă de editură românească »Minerva« dătează și va face să apară la 12 Decembrie v. c un mare ziar popular »Minerva«, care se va vinde cu 5 bani în toată România. Noul organ este înzestrat după toate cerințele moderne ale ziarelor de mens tiraj.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat prin d-l Iosif Oncioiu dela clubul »Krügel-heraus« suma de 10 coroane.

Primească generosul donator sincerile

noastre mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Reuniunea sodalilor Români din Cluj va aranja Duminică în 20 Decembrie n. a. c. în sala școlai de fetițe din Cluj la 5 oare d. a. o serată cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. »Coasa« de I. Vidu, cor mixt. 3. Solo de voce, cu acomp. de pian. 4. Conferință. 5. »Badea meu« de Aug. Bena, cor mixt. 6. Solo de voce cu acomp. de pian. 7. »Dorul Ardealului« de A. Popovici, cor mixt cu solo de sopran și bariton. 8. Cuvânt de încheiere.

Cinstirea unui mare binefăcător. Sâmbătă se va inaugura la Bărlad statua regretatului Roșca Codreanu, marele filantrop care a ajutat pe toate căile propășirea școlilor din localitate. La această solemnitate va asista și d-l Spiru Haret, ministrul instrucției publice.

Dramă sângeroasă în Brăila. Subchirurgul Dumitru Constantinescu dela spitalul județean din Brăila trăia de mai mulți ani în concubinaj cu Elena Ionescu originară din Alăciu. Duminică după amiază el a asasinat-o trăgând asupra ei 5 focuri de revolver, din cari 2 în piept și 3 în spate. Servitoarea alarmată de zgomotul detunăturilor a alergat imediat spre camera în care se aflau ei. Nenorocita zăcea jos în agonie iar criminalul era trântit pe scaun, foarte surescitat, neputând scoate un cuvânt. Peste puțin camera fu plină de curioși. Pe masă s'au găsit mai multe scrisori adresate rudelor și una parchetului. În scrisoarea parchetului deschisă de procurorul Eremia, el spune că se sinucide după ce a asasinat pe concubina sa din motive »bine cunoscute« și cere să fie îngropați amândoi la un loc fără a li-se mai face autopsie. Criminalul fiind dus la poliție dădu semne de alienație mintală vorbind fără șir și nefiind în stare să răspundă la întrebările ce i-se puneau. Iată ce se povestește asupra cauzei asasinatului. Dumitru Constantinescu a avut la spital în îngrijirea sa pe Elena Ionescu, care era foarte frumoasă și se îndrăgosti de ea. Dânsa ca recunoștință pentru îngrijirile ce i-a dat primi să-i fie concubină. Ei trăiră împreună aproape un an și în cele din urmă fiind dat afară dela spital, Constantinescu nu mai putu s'o întreție și consimți ca dânsa să facă diferite cunoștințe. Intre alții dânsa făcu cunoștință și cu un mare armator, la care stătuse în urmă două zile și eri venind să-i ia niște lucruri de acasă concubina ei a asasinat-o. Peste o oră după ce Constantinescu fu adus la poliție el începu să scuie sânge. Un doctor chemat în grabă îl examină și constată că dânsul a încercat să se sinucidă bând o soluție de sublimat corosiv. El a fost transportat sub pază la spital.

Aniversare. Pentru sărbătorirea a șapte ani de existență și ziarului »Acțiunea« din București s'a dat Luni seara în sala de marmură a hotelului Bulevard un mare banchet, la care au participat pe lângă membrii comitetului de redacție, și personalul redacției și mai mulți fruntași ai partidului conservator-democrat împreună cu șeful partidului d. Take Ionescu.

O desmințire. În numărul 266 al ziarului nostru am adus știrea că preotul săsesc din Valchid a fost mâncat de lupi în noaptea de 11 Dec. n. mergând cu căruța spre Sigișoara. Cu privire la aceasta știre primim o scrisoare dela d-nii Teodor V. Borza preot gr. ort. român și Al. S. Sighișoreanu, inv. în Valchid, în care ni se spune că știrea publicată nu este adevărată, și că d-l preot ev. Iohan Hechert se află deplin sănătos. Aceiași d-ni ne mai comunică, că locuitorii sași din Valchid și îndeosebi preotul lor presupun că dânsii ar fi făuritorii știrea publicate în »Gazetă«.

Pentru restabilirea adevărului și pentru a nu lăsa să planeze asupra d-lor Borza și Sighișoreanu suspiciunea, că dânsii ar fi autorii știrea eronate, constatăm următoarele: Știrea din chestiune nu ni-s'a comunicat din partea nimănuși ciam publicat-o după ziarul »Ujsag« din Cluj, nrul de Duminică 292. După acest ziar au luat știrea aceasta și alte ziare maghiare, între cari și ziarul local »Brassoi Lapok«. Rectificăm dealfel cu plăcere știrea alarmantă și ne bucurăm că d-l preot Hechert se află deplin sănătos în mijlocul familiei d-sale.

Institut internațional de agricultură. D. dr. Creangă, secretarul general al ministerului de industrie și comerț, care a reprezentat România la adunarea generală a institutului internațional de agricultură, a fost primit de M. S. Regele în audiență. D-sa a arătat M. S. modul de

organizare a institutului, expunând rezultatul debaterilor urmate. După cum se știe, ultima adunare generală dela Roma a fost prezidată de d. Tittoni, ministrul de externe al Italiei.

Biblioteca Academiei Române. În luna Noemvrie 1908 s'au consultat 2642 volume și broșuri tipărite de cătră 768 cetitori; 249 manuscrite, 2863 documente, 56 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 152 cetitori. — Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 385 volume și broșuri, 212 numere de reviste române, 258 reviste străine, 1 atlase și hărți, 22 stampe și portrete, 145 volume manuscrite, 1 documente, 18 fotografii, 684 foi volante, 3 note muzicale și 1 medalie.

Prințesa Xenia a Muntenegrului în surghiun. Prințesa Xenia (27 ani), înfocată și patrioată cum e, poate și răvnind slava prințului moștenitor al Serbiei, a luat parte la o manifestație anti-austriacă în Cetinje. Austro-Ungaria a protestat, logodna cu un prinț i-s'a stricat prințesei, iar ea însuși e surghiunită la Paris. Surghiunul îi e foarte plăcut, ziua face plimbări cu automobilul la Bois de Boulogne, iar seara merge la operă, la teatre sau concerte.

Prințesa și Regina dolarilor. Până acum damele avute americane s'au ales de miri aristocrați din Europa. Acum se întâmplă întors. Un milionar american s'a ales de mireasă o prințesă din patria veche. În săptămâna trecută cu vaporul »Cronprincessin Cecilia« a sosit în New-York prințesa Maria Ysenburg. Mireasa e de 22 ani prima prințesă germană, care s'a luat de soț bărbat american, cu care a făcut cunoștință în castelul de Galtensbach. Mirele este tânărul Admor Robinson în etate de 27 ani înzestrat din abundență cu averi fiul vitreg al profesorului de universitate Hilprecht din Baltimore. Tatăl prințesei la început nici nu a voit să știe despre căsătoria »nepotrivită«, dar în fine s'a învoit, și a decis să treacă împreună cu fata Oceanul.

Concert. Duminică seara are loc un concert în sala »Europa« dat de muzica orașului. Începutul la oarele 8 seara. Întrearea 60 b.

AVIZ. Din cauza repausului Duminică va fi deschisă poimâne în oraș numai farmacia d-lui Kellemen din strada Vămii.

Pentru locuitorii în orașe, amployați etc. cari în urma ocupației sedentare și a muncii spirituale încordate sufer de nemistuire, prafurile Seidlitz ale lui Moll sunt o doftor e de casă indispensabilă, în urma ef-ctului disolvant și regularea funcționării stomacului. Prețul unei cutii 2 cor. Se trimite z-lnic prin postă cu rambursă de farmacistul A. Moll, k. k. liferantul curții din Viena I. Tschlauben 9. În farmaciile din provincie să se ceară preparatul A. Moll, provăzută cu marea de contravenție și subscriere. — (3)

ULTIME ȘTIRI.

Constantinopol, 18 Dec. Deschiderea noului parlament turc s'a făcut eri cu mare solemnitate. La oarele 11 deputații au pornit în corpore de la clubul lor spre parlament. Pe străzi erau puternice cordoane de soldați: orașul și vasele sunt pavoașate. La aceeași oară au pornit dela legația engleză, escortați de armată, ambasadorii streini. Sultanul însoțit de o puternică escortă, a sosit la camera la ora 1, însoțit de prinții imperiali și de prințesele bătrâne. Corpul diplomatic era de față. Ședința a fost prezidată de Tefikbey, ca președinte de vârstă Mesagiul a fost cetit de senatorul Goad-bey. *În el se accentuează purtarea ilegală a Austriei și Bulgariei și se cere bunăvoință din partea deputaților la aplanarea conflictului cu aceste țări pe cale pacinică.* Pe când se cetia mesagiul tunurile bubuiau. S'au tras 101 lovituri. După cetirea mesagiului s'a cetit o rugăciune; apoi Sultanul a rostit câteva cuvinte spunând că se simte fericit că se află în mijlocul deputaților. S'a procedat după aceea la alegerea secțiunilor. Corespondenții străini au fost admiși la ședință.

Praga, 18 Dec. Procurorul de

Stat a sequestrat peste 20 de ziare, cari indeamnă populația, să boicoteze produsele germane.

Berlin, 18 Dec. Ziarul »Vossische Zeitung« află din Salonic, că guvernul turcesc a permis Serbiei să treacă prin Turcia cei 3000 de cai cumpărați din Rusia. Primul transport de 500 de cai a și sosit eri la Salonic.

Berlin, 18 Decembrie. Ziarul »Kölnische Zeitung« află din San-Francisco că pe coasta occidentală a Americii s'a descoperit o mare conjurație în contra domniei engleze în India. Revolta trebuia să izbucnească în Aprilie, când cea mai mare parte din ofițerii englezi sunt absenți, și în același timp trebuia să se împiedece înțărirea trupelor engleze din India prin astuparea canalului de Suez, în mijlocul căruia avea să se scufunde un vapor mare.

New-York, 18 Dec. Guvernul venezuelan a declarat războiu Olandei pentru că aceasta a răpit Venezuelei un vas de războiu.

Bostow, 18 Dec. Centrul orașului a fost nimicit de un incendiu; mai multe persoane au pierit.

Constantinopol, 18 Dec. Tratatulele cu Austria înaintează bine și se speră că ele vor ajunge în curând la rezultatul dorit, dacă actualul prim-ministru nu se va ratrage și dacă Parlamentul otoman nu va crea greutăți sub influința vreunei Puteri dușmane acordului anglo-rus.

Glume.

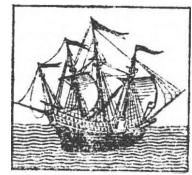
— Ei, ce e cu prietinel tău Vasile?
— Ne-am certat. Mi-a zis imbecil bătrân.

— N'a avut dreptate, fiind-că tu ești acum în puterea vârstei...

*
— Iți port o recunoștință nemărginită, doctore... Iți datorez viața!
— Nu tocmai atât... Imi datorezi douăzeci de vizite.

*
Ea. — Ți-aduci aminte ce mutră prostească aveai în ziua când ai venit de m'ai cerut tații?
El. — N'aveam numai mutra... am fost prost în toată regula!

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Victor Branicea.

Julius Meinl

Import de cafea

Brasov
Târgul Jnului 31-33.

„Călin-darul Plugarului“.

A apărut în editura tipografiei A. Mureșianu din Brașov „Călin-darul Plugarului“ pe 1909.

Cu aparițiunea lui pe 1909 „Călin-darul Plugarului“ intră în al 17-lea an al existenței sale.

Convins fiind că cetitorii acestui că-lindar îi vor face și de rândul acesta o bună și caldă primire, invităm pe toți, dela țaran până la Irutașii dela oraș, cu frățească dragoste să-l cumpere, să-l citească și să-l răspândească, ca pe un că-lindar de care nimănuiua până acuma încă nu i-a părut rău că a dat pentru el pu-ținii bani ce costă.

În partea întâia a „Călin-darului Plugarului“, aducem datele calendaristice în toată estensiunea, după cari urmează in-drumările necesare, privitoare la postă, telegraf, la taxele pentru timbre, compe-tițe etc. Urmează apoi tabela târgurilor din Ardeal, Bănat și țara ungurească după datele oficiale ale ministerului ung. de co-merciu. Târgurile sunt indicate atât după alfabet, cât și după lunile anului.

Partea economică conține următoarele: Așterutul vielor. Ingrășatul vitelor. (I. Georgescu). Să ținem o rânduală anu-miă la nutirea vitelor. (A. Nistor). O pre-legere populară despre alegerea și pregă-tirea semintei, de A. Boldor. Animale folositoare și stricătoare plugăritului și grădnăritului, (I. Georgescu) Economia și seceta (I. Georgescu). Povețe.

Partea literară are următoarele ar-ticole: Baronul lui Toma Vulture. (de I. Rodina). Florile dalbe, (colindă, de V. Ale-xandri). Sărbători veseli, (de Th. Popo-vici-Griv(a). Jubileul „Gazetei Transilva-niei“. Poezii populare. (Constantin Manu. învăț.). Anecdote și glume: Pân' mi-a eșit părul prin căciula... Dada toși a murit... De-ahala... Luati-l dacă-i al vostru... Ce a zis David?... Mai mare decât mine nimeni nu-i pe lume. E butrin seracul. Năduful eel mare și războnărea femeii. Mătusa dela stână. Multe și de toate. Sfaturi de ale bucătăreii pentru femeile econoame.

Printre articolele de mai sus sunt mai multe ilustrațiuni reprezentând pe neuitatu Metropolită Iosif Sterea Suluțu și Andreiu br. de Șaguna, pe Simeon Băr-nuțiu și Avram Iancu. „Gazeta de Tran-silvania“ (apărută în anul 1838) și pe di-rectorii ei dela înființarea ei până în ziua de azi etc.

Călin-darul Plugarului costă 40 bani (filieri) exemplarul plus porto postal de 10 bani.

N. GRĂDINAR,
BRAȘOV Strada neagră Nr. 1.
Recomandă:
Cafea prăjită, Klgr. à Cor. 3-20
" " " " " 4-
" " " " " 4-80
Liqueruri fine Rum Jamaica, Iava
Caba. Diferite sorturi de Cognac
în buteli, și tot felul de mărfuri
de băcănie.

SĂNĂTATEA
este cea mai scumpă binefacere pentru
Dama, se poate conserva și cultiva folosind
CORSET GRADEFONT
care este comod și modern.
se capătă după măsură sau gata numai în
MAGAZINUL
Mme B. GOLDSTEIN,
Confecționare de corseta specialitate
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 21

H. Kleverkaus
Brașov, Strada Hirscher Nr. 6.
FABRICANT DE
SALAMĂ ȘI CĂRNĂTĂRIE (Selcher)
pus în mișcare cu motor
Recomandă: Șuncă prima calitate, limbi a-fumate, salama, untură de porc, slănină afumată. Cu deosebire specialitate de cărnați cu hrean, așa numiți Krenwürstel.
Comandele se execută prompt și se espe-dează cu poșta ori și unde.
Prețuri curente la cerere se trimit gratis.

Cursul la bursa din Viena.
Din 16 Decembrie n. 1908

Renta ung. de sur 4%	109 75
Renta de aur ung. 4%	91.20
Impr. câil. fer. ung. în aur 3 1/2%	80 90
Impr. câil. fer. ung. în argint 4%	92 40
Bonuri rurale croate-slavone	93 50
Impr. ung. cu premii	183.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	187.50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	94 40
Renta de argint austr. 4 2/10	94 35
Renta de aur austr. 4%	114.70
Renta de corone austr. 4%	94 50
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84.15
Losuri din 1860	150 50
Acții de-ale Băncei ung. de credit	721.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	620.75
Acții de-ale Băncei austro-ung.	1733.—
Napoleondori.	19.10
Mărei imperiale germane	1 7 17 1/2
London vista	239 65
Paris vista	95 32 1/2
Napoleondori.	95 10

GEORGE BUCĂ
croitor bărbătesc.
Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.
Confecționează:
Costume moderne.
Fason elegant.
Depozit de
Stofe veritabile englezești.

WILHELM SCHMIDTS,
Franzelărie fină și de lux.
Brutărie, Vânzare de făină.
Brașov, Str. Aței 3, Str. Hirscher 2.
În fiecare zi se capătă de 3-0-i fran-sele pro spețe, și pâine de casă.
Pâine neagră Graham proaspătă.
Căzonaci și Pizmeți proaspeți în fiecare zi.
La toate expozițiile unda au luat parte. Podușale mele au fost premiate cu cel din-tăiu pret. La expoziția din București din anul 1906 premiat cu medalia de argint.

Mașine de cusut
și părțile lor constitutive,
fabricat indigen și din streinătate
se capătă lucrate foarte bine și solid
cu prețuri foarte ieftine la
Michael Mooser,
39. Brașov, Strada Porții 39.

În fiecare zi:
Knenwürstel proaspeți.
Șuncă escelentă.
Costițe de porc fierte și nefierte.
Cele mai fine
Cărnuri afumate (mezeluri)
se capătă la
H. G. ZEIDNER,
Brașov, Strada Hirscher.

KERTSCH FRIGYES sen.
Agentura pentru mijlocirea de
vânzări de case și pământuri.
BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 4.
100-2000 jugăre resp. și 3000 de jugăre de pământ la loc șes (împreună cu edificiile economice aparținătoare) în apropiere de calea ferată sunt de dat în arândă pe mai mulți ani în comitatele: Treiscaune, Odor-heiu, Târnavă-mare, Tu de-Arieș, Arad, Făgăraș și Cluj

Fundată la 1876.
MODERN
Institut artistic fotografic
JOSEF SCHULLER & SOHN
mai înainte Leopold Adler,
BRAȘOV,
Strada Porți Nr. 14.
Lucru solid. — Prețuri solide.

Cursul bursii din Brașov
Din 17 Decembrie n. 1908

Banote rom. Cump. 18.80	Vend.	18 70
Argint român		18 80
Lire turcești		21.43
Serie. fone. Albine 5%	100.—	101.—
Rate Rusești	25 1/2	23
Napoleondori.	19 04	19 11
Gaiheni	11.20	11 7 35
Mărei germane	117.20	12.10 1/2

Cel mai nou deposit de mobile
BRAȘOV, Strada Hirscher 7
(în casele lui DAMIAN)
cu prețurile cele mai ieftine.
Solid și elegant lucrate. — Se garantează durabilitatea. — Atelier de tapițer propriu. Lucrări noue și reparațiuni prompt și culant.

Mașine de cusut
ORIGINALE SINGER
SINGER Co.
mașine de cusut. Soc. pe acții, Brașov, Strada Porții nr. 23.
A se observa marca fabricii înregistrată.

VICTORIA ȘTIINȚEI.
E cu un picior în mormânt omul care fiind bo-nav nu-și găsește lecul. Omul modern are morburii complicate, acesse, se provin din neregularitățile sistemului nervos nepătruns. Pentru aceste boale știința modernă medicală știe să facă nou, sigur, — puterea electrică, care introdusă în sistemul bolnavilor, face minuni! Dar tot cu așa succes să folosească electricitatea contra reumei, neurasteniei, nesomnului, lipsei de apeteț, slăbiri și etc. Cel-ce are, dară, orice fel de morb de nervi, sau din boalele amu-tite pe care-va, după cetirea acestui ar-ticol să grăbească a-și procura cartea „**INSTRUCȚIUNE DESPRE VINDECAREA ELECTRICĂ**“, care se află deosebita pentru bărbați și deosebită pentru femei, și se trimite în cuvertă închisă ori-cui, de către:
Institutul de ordin. medical „ELECTRO-VITALIZER“,
Budapesta, IV. Károly-körút 2 felem. 52.

Scrisoare de recunoștință.
Francisc Juhász, Dunaharaszti-Ag, Nádormajor.
Cu bucurie îmi fac cunoscut, că din 3 Mau femeia mea folosește după instrucțiune instrumentul „Electro-Vitalizer“, care funcționează admirabil. Femeia nu mai simte dureri nu mai are simțul spamei, cum avea înainte de aceea. Mulțumită lui Dumnezeu, că mi-a dat gândul să cumpăr acest instrument, că de atunci poate și eu muriam, n'as mai fi putut vedea suferința ce o chinuia pe femeia mea. Acum a trecut peste tot răul, și cu bucurie spun celor ce o întreabă, că „Electro Vitalizer“-ul a vindecat-o. Primește Domnule Doctor mulțumita mea recunoșcătoare.

Compon pentru o carte de cinste:
Institutului de ord. med „ELECTRO-VITALIZER“
Budapesta, IV. Károly-körút 2 felem. 52
Rog mi trimite gratis și franco, în cuvertă închisă op. l: „**SISTEMUL DE VINDECARE ELECTRIC MODERN**“ pentru bărbați și femei
Numele: _____
Comuna și poșta ultimă _____
Tae și lipește pe o corespondență.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL
Veritabile numai dacă fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.
Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai ce bicose la stomac și pânțec, în contra căreilor și arelei la stomac, constipațiunii cronice, suterinți de ficat, congestiunii de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește meru de mai multe decemii încoace. — Prețul unei cutii originale sigilate Corone 2 — Falsificațiile se vor urări pe cale judecătorească.
Franzbranntwein și sare a lui Moll.
Veritabil numai dacă fiecare sticlă este provădută cu marca de seuire și cu plumbul lui A. Moll
Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin trăs (trotat), alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de recăa. —
Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.
Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metdul cel mai nou, pentru cultivarea rațională a pielii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucatii cor. — 40 b.
Cinci bucatii cor. 1.80
Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.
Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 8 c. și rez. furnisor al curții imperiale.
— Comande din provinciă se efectuează dîlnic prin rambursă postală —
La deposite se se ceră anumit preparatele provădute cu înscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.
Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Bohn și en gros la D. Eremus Nepoții